

УДК 81 373:651.9(043.2)

**Лексико-граматичні особливості  
текстів документів за зверненнями громадян**

Громадяни України реалізують своє конституційне право шляхом внесення до органів державної влади пропозицій про поліпшення їхньої діяльності, оскарження дій посадових осіб, державних і громадських органів для відстоювання своїх прав і законних інтересів та відновлення їх у разі порушення через звернення. Це конституційне право гарантує громадянам Закон України «Про звернення громадян», затверджений Постановою Верховної Ради від 02.10.1996 № 394/ 96-ВР.

Згідно із Законом під зверненнями громадян розуміємо викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви, клопотання та скарги. Звернення адресують органам державної влади та місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності, об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненні питань.

Звернення може бути викладене громадянином в усній формі і записане посадовою особою на особистому прийомі, чи у письмовій формі надіслане поштою або передане громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства. Звернення може бути подане як окремою особою (індивідуальне), так і групою осіб (колективне).

Громадяни мають право звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ незалежно від форм власності, посадових осіб українською чи іншою мовою, прийнятою для сторін.

Письмове звернення має бути грамотно оформлене, датоване і підписане заявником. Якщо заявник не виконує зазначені вимоги, звернення повертають протягом десяти днів від дня його надходження.

Тексти документів за зверненнями громадян повинні відповідати таким лексико-граматичним вимогам: лексичне значення слів має бути вмотивоване і відповідати нормам літературної мови; у виборі лексичної варіантності слів і словосполучень слід дотримуватися максимальної точності слововживання; необхідно уникати прямолінійного перенесення в український контекст російськомовної лексики; іншомовні слова варто вживати лише у разі потреби, якщо їх не можна замінити власне українським відповідником з тим самим обсягом значення; запозичені слова застосовують саме з тим значенням, із яким вони запозичувалися, й лише у тому випадку, коли заміна українським відповідником із певних причин небажана; терміни необхідно вживати з одним значенням, закріпленим за ним у словнику; особливу увагу слід звертати на вибір найточнішої граматичної форми, зокрема у тих випадках, коли є кілька паралельних способів висловлення.

Отже, точність та правильність вибору лексеми чи її граматичної форми у документах за зверненнями громадян свідчить про рівень фахової компетенції й мовну культуру укладача, а також безпосередньо впливає на вагомість, дієвість та юридичну силу поданих заявником документів.